

KURSUSBEVIS

ARKITEKTSKOLERNES PÆDAGOGIKUM

Thomas Ryborg Jørgensen, adjunkt ved afdeling 7 og institut 1
Kunstakademiets Arkitektskole, København

har i 2010 gennemført det pædagogisk/didaktiske lærerqualificeringsforløb "Arkitektskolernes Pædagogikum".

Generelt om forløbet

Forløbet er udviklet af i Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU), Aarhus Universitet i tæt samarbejde med Kunstakademiets Arkitektskole; København og Arkitektskolen Aarhus og tager direkte udgangspunkt i mødet mellem arkitektur- og formgivningens fagdidaktiske problemstillinger og den almene didaktiks teorier og begreber.

Kurset har et omfang på 150 timer (svarende til 8 ECTS), heraf ca. 40 timer til deltagelse i kursus, ca. 60 timer til forberedelse og ca. 50 timer til supervision, udarbejdelse af skriftlige produkter og deltagelse i minikonference.

Kurset har et almindidaktisk og et fag- og professionsdidaktisk spor. Hvad angår de almindidaktiske kan kurset sidestilles med de adjunkt-pædagogikum, der udbydes på universiteterne i Danmark. For så vidt angår det fag- og professionsdidaktiske er der lagt vægt på de særlige pædagogiske og didaktiske udfordringer som er centrale for skolernes uddannelser.

Formål

Hensigten med den pædagogiske efteruddannelse er, at kvalificere deltagerne til at undervise på videregående uddannelser med særligt fokus på undervisningsfaglige kompetencer inden for arkitektur- og designuddannelser.

Målet med kurset er, at deltagerne bliver i stand til

- at gennemføre undervisning og vejledning, der formidler faglig relevant viden til studerende, herunder at indgå i relationer, der støtter og stimulerer de studerendes studie- og læreprocesser
- i samarbejde med kolleger og studerende at vælge og beskrive studierne og undervisningens mål, indhold og form og dermed kunne udvikle, planlægge og evaluere studie- og undervisningsforløb
- kritisk at analysere og begrunde de valg, der træffes i planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisnings- og studieaktiviteter

Form og indhold

Forløbet er opbygget af tre grundelementer: Kurser, supervision og arbejde med undervisningsportfolio.

Kurser

Deltagerne gennemfører et kursusforløb bestående af 2 moduler af to dages varighed. Hensigten med disse er

- at deltagerne tilegner sig almene pædagogiske og didaktiske begreber og et fælles vokabularium på

tværs af faglige specialiseringer

- at deltagerne gennem mødet med såvel almenpædagogik og –didaktik skærper blikket for såvel det særlige som det almene i arkitektur- og formgivningsuddannelser

Hovedtemaerne for kursusmodulerne har været:

- Pædagogisk og didaktisk teori og praksis.
- Undervisningens målbeskrivelser, valg af indhold og evaluering
- Undervisningsformer med særlig fokus på projektundervisning og vejledning
- Æstetiske læreprocesser, dannelse og selv-iscenesættelse som formgiver

Supervision

Deltagerne modtager pædagogisk supervision af en pædagogisk vejleder fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole og en vejleder fra deltagerens eget faglige miljø. Hensigten er

- at deltagerne får mulighed for at etablere en tæt kobling mellem de kundskaber, der er tilegnet på kursusmodulerne og deres egen undervisning
- at de støttes i systematisk refleksion over egen undervisningspraksis

Supervisionen bygger på observationer af deltagerens undervisning. Den faglige vejleder gennemfører 2 observationer og den pædagogiske vejleder 1.

Portfolio

Deltagerne udarbejder en undervisningsportfolio, der dokumenterer et aktuelt undervisningsforløb samt deltagerens didaktiske begrundelser for og refleksioner over de didaktiske valg. Portfolioen danner udgangspunkt for den afsluttende pædagogiske udtalelse

Pædagogisk udtalelse

Den pædagogiske udtalelse er en sammenfattende beskrivelse og vurdering af Thomas Ryborg Jørgensens pædagogiske arbejde gennem kursusforløbet. Den tager udgangspunkt i

- Deltagelse i kursusmodulerne
- De gennemførte undervisningsobservationer med tilhørende vejledning
- Den udarbejdede portfolio

Den pædagogiske udtalelse indeholder:

- En kort beskrivelse af de undervisningsaktiviteter, der er observeret.
- En kort beskrivelse af Thomas Ryborg Jørgensens formulerede pædagogiske opmærksomhedspunkter for forløbet
- En samlet konklusion på Thomas Ryborg Jørgensens pædagogiske kvalifikationer.

Undervisningsaktiviteter

I perioden har Thomas Ryborg Jørgensen varetaget følgende undervisningsopgaver:

Undervisning på kandidat og bachelorniveau i forbindelse med afdeling 7s årstema 2010-2011, som drejer sig om at træde undersøgende og kreativt skabende ind i bosættningens problemfelt. Årstemaets interesse, formuleret af Thomas Ryborg Jørgensen, er på den ene side boligens problematik: dens organisering, transparens, konstruktion, tektonik, æstetiske fremtræden osv., men også, som en uadskillelig del af dette, dens relation til den omgivende kontekst – den offentlighed, den bymæssighed og/eller det landskab - den er indlejret i og i gensidigt bidragende samspil med. Den omverden hvor i den "sætter sit bo". Det er årstemaets anfægtelse, at hvis et værk skal forme en helhed kan det ikke kun forme sin egen verden, men må realiseres og virke i en mere omfattende Verden, der er involveret i, forudsætter, påvirker og påvirkes af arkitekturværkets helhed – dets samlede effekt. Opmærksomheden må udvides fra det niveau der blot opfatter arkitekturværket som et formet objekt, til også at omfatte det relationsplan -

det kontekstuelle felt af relationer – som arkitekturværket er indlejret i, og som forbinder arkitekturværkets indre relationer med dets ydre. Et arkitekturværk er således en genstand, der skal komponeres og bygges, men også et tværgående og foranderligt felt af menneskelige og kontekstuelle kræfter. Og denne dobbelthed og konfliktende spænding er – vil dette årstema hævde - afgørende for en aktuel forståelse og diskussion af arkitekturens helhedsbegreb.

Problemstilling i den aktuelle Kandidat – semesteropgave:

Med udgangspunkt i afdelingens årstema udarbejdes en projektopgave i bygnings skala, med særlig fokus på den givne opgaves kontekstuelle betingelser, muligheder og implikationer. Projektudarbejdelsen baseres på alle arkitekturens grundlæggende parametre i ønsket om opnåelse af et sammenhængende kunstnerisk udsagn, med et vellykket udvekslende forhold mellem indre og ydre kontekst - mellem sted, bygning og program. Der arbejdes med bygningen som mål, og analysen, tænkningen, intuitionen samt formidlingen som middel.

Læringsmålene er en uddybende indsigt i det kontekstuelles afgørende betydning for den arkitektoniske forslagsstilling. En uddybende erkendelse af kontekstens betydning for helheden, samt en voksende beherskelse af en analytisk metode til afsøgning af nutidigt relevante kontekstuelle læsninger, forståelser, strategier og konceptioner. En uddybende forståelse for at helheden udgør den samlede udveksling mellem arkitekturværkets indre og ydre kontekst, og at arkitekturværkets delasppekter; proportionerne, geometrien, konturen, strukturen, konstruktionen, den tektoniske, detaljen, materialet, lyset, funktionen, økonomien, den sociale konstruktion som arkitekturværket korrelerer til, den kontekstuelle medvirken, de økologiske og bæredygtige aspekter osv. - at alle disse delasppekter kun får deres fulde mening udfoldet i relation til arkitekturværkets helhed, arkitekturværkets samlede effekt.

Thomas Ryborg Jørgensen er adjunkt med 50/50 undervisning og forskning, hvorfor begge dele griber ind i hinanden og er uadskillelige, hans undervisning er derfor forskningsbaseret og hans forskning undervisningsbaseret.

I supervisionsforløbet har Thomas Ryborg Jørgensen arbejdet med følgende opmærksomhedspunkter: Hvordan kan en balance mellem undervisningserfaring og forskningserfaring findes, efterhånden som ens forskningsviden udvikler sig? Hvordan kan man være forsker og underviser på en gang?

Thomas' undervisningserfaring er umiddelbart større end hans forskningserfaring, men han har oplevet hvordan forskningsopbygget viden også har en negativ side, der kommer til udtryk i udviklingen af en blind vinkel i den projektrelaterede undervisning. Dette er baggrunden for opmærksomhedspunktet.

På baggrund af det samlede forløb er de tilknyttede vejledere enige om at bedømme Thomas Ryborg Jørgensens pædagogiske kvalifikationer som følger:

Thomas Ryborg Jørgensens (TRJ) styrker er netop at finde i hans søgen efter balancen mellem forskning og undervisning. I sin undervisning er TRJ faktisk i stand til at omsætte sin forskning, om hvordan ordner, former og strukturer opstår af kaos og igen forsvinder i kaos, til at fungere i et rum, hvor den studerende bliver udfordret til at finde og udvikle sin egen intelligens/talent i forhold til den givne opgave. TRJ lægger i sin rolle som underviser, inspirator og provokatør tyngden i det processuelle, hvor han agerer som en slags fødselshjælper til kreativ uforudsigelighed, frem for at docere egne arkitekturpræferencer. At operere i kaos udvikler mange konkurrerende problemstillinger, som der konstant må vælges imellem; det er, hvad TRJ på fornemmeste vis udsætter og guider sine studerende igennem. TRJs syn på arkitekturen som en symfonisk kunstart gjort af mange stemmer, hvor det benyttede sprog må gøres forståeligt, er at finde i hans overvejelser om en læringsvej og i hans konkrete handlinger i forbindelse med undervisningen. Det er store læringsmål, som TRJ opererer med, men netop hans søgende tilgang, der er både vidende og intuitiv på samme tid, gør det svære muligt.

I den konkrete undervisning gav Thomas vejledning til flere studerende. Den stillede opgave drejer sig om at undersøge den problematik, som boformer og livsformer udspiller sig i, hvor en tæt relation mellem bolig og erhverv i form af en lægebolig/-klinik er til stede.

TRJ er sin forskning optaget af begreber inspireret af Le Corbusiers Sværdet, Skyen og Stjernen, hvor Sværdet er åbningen, Skyen er grunden og Stjernen er værket i de grundlæggende stadier eller tilstande, den skabende skal omkring i værkets tilblivelsesproces. I den aktuelle undervisning er det især skyen, også kaldet sværmen, som er i spil. TRJs intentioner er at involvere en problematik og kunstnerisk procesforståelse fra hans egen forskning, og gennem et undervisningseksperiment at lære og samtidig danne en skærpet erfaring, som igen kan finde bredere anvendelse i hans undervisningspraksis. Ambitionen med et projekt af en af TRJs studerendes, er at lade det samme sociale program udveksle med tre forskellige arkitektoniske/landskabelige kontekster og dermed skabe tre

forskellige, men sammenlignelige projekter. I sin vejledning af denne studerende kommer Thomas' evner som forskningsinspireret underviser frem. Den studerende er meget optaget af sværmen, som han sammenligner med 'sort sol', hvor tusinder af støv bevæger sig som en dynamisk sky, men hvor dynamikken bliver statisk i det øjeblik de lander. Den studerendes problematik er blevet at bevare dynamikken efter landingen, men det kan kun lade sig gøre, hvis landingen udvirker, at der kan opstå en anden slags dynamik. Grunden til, at den studerende befinder sig i en sådan problemstilling, er at finde i den "cirkel" som TRJ 'lukker sine studerende inde i', og som de kun kan komme ud af ved at famle rundt i cirkelns "tåge", for efterhånden at få fat i noget i "tågen" som de kan give orden og form, og i den proces lade et projekt emergere ud af cirklen. Det er denne forskningside, som bliver omsat ved tegnebordet. Det kræver stor viden at kaste både sig selv og den studerende ud i en sådan proces, men Thomas' nærvær og evne til at være stille og vente, giver den studerende rum og tid til at tænke og fornemme på samme tid. Som observatører bliver vi således vidne til, hvordan en forskningside bliver til et kreativt redskab for en studerendes proces.

TRJs funktion bliver i denne situation at tage cirkelns parti og holde den studerende på sit spor, når vedkommende farer hjælpeløst vild, eller når den studerendes vilje ikke er stærk nok og derfor forfalder til svar der ikke er projektets, og den studerendes egne. Det fordrer at TRJ reducerer sin forklarende og mæglende undervisning, og i stedet sender sine studerende ind i en "skov" hvis udgange er ukendte, så de kan svare, som man svarer når man bliver tiltalt, og ikke som når man bliver undersøgt.

Den undervisningstilgang - den undervisnings-"stemme", som TRJ med dette projekt taler for, er en stemme der i kraft af sin insisteren på det kreative, befinder sig bedst, når det ordnede udveksler med det uordnede, enheden med det mangfoldige, det klare med det uklare, det sete med det usete, det inkluderede med det ekskluderede, viden med ikke-viden. En reflekterende stemme som bliver utilpas når et udsagn lukker sig i en konklusion, der ikke er sig sin begrænsning, sin bagside bevidst. En modstand der, når den er vellykket, frisætter ved at begrænse. De begrænsninger som den gode cirkel påfører den studerende er ikke lukninger, men åbninger til en handlefrihed. Arkitektens mål vil (bør) altid være at skabe helheder på baggrund af situationelle vilkår der altid vil skifte fra opgave til opgave. Vejen frem til, og karakteren af disse helhedsdannelser vil vi, mener TRJ, aldrig kunne danne endegyldig viden om, hvorfor vi i en undervisningssituation aldrig vil kunne give en uddybende og endelig forklaring. Det famlende må derfor anerkendes som et afgørende vilkår, der altid vil være til stede i arkitekturens konceptionsprocesser, og at give de studerende en veludviklet erfaring med kreativt "famleri", er én af arkitektuddannelsens vigtigste opgaver. At undervise eller formidle med tvivlen som den pædagogiske løftestang, er også ærligt i forhold til at beskrive de processer, der foregår, når arkitekten/kunstneren søger og finder svar. De kunstneriske processer er netop drevet af tvivl - tvivl er kunstens domæne. Den åbne undervisningsform, hvor ingen kender det rigtige svar, er fængslende og engagerende. Her oplever de studerende, at der er en reel grund til at deltage i undersøgelsen, fordi de måske selv kan medvirke til at komme nærmere en løsning. Når underviseren sidder inde med det rigtige svar, får de studerendes svar mere karakter af forsøg på at ramme dette svar, så man kan tilfredsstille sin lærer. Denne form for spørger/svaren finder TRJ ikke ærlig, idet der ikke spørges fordi man ikke selv kender svaret, men for at eksaminere. TRJ må derfor i sit samspil mellem forskning og undervisning udvikle (eller generobre) en mere bevægelig, lyttende og åben

poesi-tionering, hvor det i lige så høj grad er tvivl, som det er viden der er den pædagogiske løftestang. I sin undervisningstilgang er Thomas optaget af den naturlige læring, hvad kommer af sig selv og hvad er tillært. På den måde tænker han sig ind i den dikotomi der ligger i nature><nurture problematikken. Evolutionsteoretisk taler man om, hvad alle børn er født med at kunne udvikle og her ligger blandt andet evnen til at lære at tale et sprog og at gå oprejst på to ben. At agere socialt i verden og at lære at læse og forstå tegn, herunder også formsprog, er tillært i en skolastisk tradition. TRJ er optaget af, hvordan han kan navigere indenfor begge paradigmer af det evolutionære og det skolastiske, hvormed han som underviser bliver i stand til at medskabe en optimal proces for den studerende.

- *Konklusion: Thomas Ryborg Jørgensen er en underviser, der formår at gøre sin undervisning forskningsbaseret på en måde der inspirerer og giver den studerende mulighed for at løfte sig ud over kanten af det sædvanlige. Hans fاملende søgen bliver på denne måde både stilsikker og åben i en synergisk proces.*

Lisser Rye Ejersbo
Pædagogisk vejleder

Peter Sørensen
Faglig vejleder

Tina Bering Keiding
Adjunktpædagogikumansvarlig